

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΟΥ



Γιά να σωθώ έτρεπε να φύγω από κοντά της. Το άποφασισα μία μέρα που, αδιάθετη, με δέχτηκε στο μπουντουάρ της. Ψιλλός κρύος Έρωτας είχε περιζώσει το μετωπό μου και χίλιες καμπάνες γυναικίστικες και βοϊζάνες στ' αυτιά μου, όταν βρέθηκα στην άμμοσφαιρα της άπολύτου οικειότητας της. Είδα κι' έπαυσα να κριθιθώ. Όσαν όμως άποφασισα να φύγωνά

κόψω τη σχέση τη... είδα πως δεν είχα τη δύναμη. Και τότε σκέφτηκα να δηλωρήσω τον πόνο μου φραγμό, να κλω από τον έαυτο μου κάθε υποχώρησι. Έγραφα ένα χρονογράφημα, με ύταινιγμούς προσωρισμένους να την άπογοητεύουν, να την ψυχρίνουν. Ήτανε τέτοιοι οι ύπαινιγμοί, που δεν τους κατάλαβε μόνον αυτή, αλλά και μερικοί από το περιβάλλον της. Έτσι δημιουργήθηκε το άπεανόρθωτο. Και όμως. Με τόση δύναμη με τραβούσε, ώστε, και μετά την πράξι αυτή, τρεις φορές έφθασα ως την πόρτα της, έτοιμος να χτυπήσω το κουδούνι. Άν δεν είχα γραφεί ό,τι έγραφα, θα το χτυπούσα. Και θα ήταν ή καταιστροφή μου. Υπέφερα πολύ και για πολύ καιρό, μά λυτρώθηκα από τον κίνδυνο τραγικού τέλους.

Την ίδια έποχη σημείωσα και την πρώτη μεγάλη μου έπιτυχία στην έφημερίδα: Δέν έννοω το μυθιστόρημα ή «Γεροντοκόρη» που δημοσιεύτηκε στην «Πατρίδα». Έχω πάρα πολλά χρόνια να το ρίξω μία ματιά να δέ μπορώ να πω τι εινε άκριβώς. Άπ' ό,τι θυμάμν ή δόμος μου φαίνεται πως ήτανε φοβερά άνιστο. Είχε μόνον σελίδες, έξι ή έξι, πούλεχαν και, άλλοι όμως έστεργε. Και από πάντων τοδείτε άρχιτεκτονική. Ή μεγάλη έπιτυχία μου έννοω έδώ, ήτανε καθαρά, όχι ισοισογραφική. Ένα άπογευμα, που φέγγανε το εθρωπαίο ταχυδρομείο, διαβάσαμε στον Παρισινό «Χρόνος» ένα τηλεγράφημα, πώς στη Σάμο θάχαμε σοβυρά γεγονότα. Άμέσως έπήγα στο διευθυντή, του δείξα το τηλεγράφημα και τουττα:

— Στείlate με στη Σάμο! Άν φύγω άόφως τη νύχτα, θα βγάλω λαγό!

— Μά χρειάζεται διαβατήριο! και εινε άμφίβολο άν θα στέ θεωρήσει ή Τουρκική πρεσβεία. Κι' άν στο θεωρήσει όμως—είτε ο μακαρίτης ο Σίμος—δέν προσφαινής. Άν θέλεις να προλάβεις κάποια γεγονότα, πρέπει να φύγης άτόπω!

Ψάξαμε τα δημολόγια. Δέ βρήκαμε παρά μία γραμμή γιά τη Σάμο, με τον «Πέλοτα». Έφευγε σε λίγη ώρα. Όχι διαβατήριο μά ούτε ελπίσθιο δέν πρόλαβα να βγάλω. Θα πήγαινα στη Σάμο. Κι' από κει με πρώτη ευκαιρία, όποιαδήποτε, μακάρι και καί, γιά τη Σάμο. Είχε τρικαμία. Έφθασα ξεμερωμένα στη Σάμο. Άφησα τα πράγματά μου στο ξενοδοχείο και πήγα μάλα τα πρακτορεία να ιδώ τι μπορούσαν να κάνουν γιά τη Σάμο. Τίποτα! Μετά σαφανιστικό ώρες μονάχα περιούσε ή «Έλένη» της Παναγιώτης. Τί θάκανα αυτό το σαφανιστικό; Θα τόχανα; Τότε είχα μία έμπνευση, που θεωρήθηκε σπουδαία από τους συναδέλφους μου και πουταίε: κάποιο ρόλο στη σιαδιδοσημία μου. Τηλεγράφησα σ' όλα τα πρακτορεία των Κυκλάδων, άν έφθανε καί, από τη Σάμο ν' άνακρίνουν το πληρωμα και να μου στείλουν τρικόσες λέξεις—άπνητοι πληρωμένοι—για ό,τι τυχόν είχε συμβή εκεί. Κατά το ρωδάκι έλαβα τηλεγράφημα από την Άμοργό, ότου μου ιστορούσαν, στέ, είχε φθάσει εκεί πλοίο με το Σοφοκλή και τους κυριώτερους συντάκτες του, μετά έπενάσταις έναντι του ότ ήγεμόνος της νήσου Κυτάσης έφέντη, που κυνηγήθηκε από τον τουρκικό στρατό από το σόλο. Όλοπλο να στείλω καλά-καλά, το τηλεγράφημα στην έφημερίδα μου, έφθασε στη Σάμο κι' ο ιδιος ο Σοφοκλής. Τόν παμακάλεσα να συντάξω μόνος του την έκθεση του έπανιστατικού κινήματος, πούχε αναλάβη κατά το ήγεμόνος, να ιστορήσει της λόγους και τον τρόπο που κατεστάλη. Έστειλα το ύπευθυνο ού το δοκουμένο άμέσως στην έφημερίδα μου, χωρίς να λυπηθώ τη λην. Απ' αλά και να περιούσω τίποτα. Έκαμα σύγχρονα και μία τυχοδρομική άναπαύσθρη συμπληρωματική. Άφού τελείωσα τη δουλειά μου, ήλθα στο ξενοδοχείο μου να κοιμηθώ, πτώμα από τη κορούσα. Έκει με περιμέναν ένα τηλεγράφημα: «Θεράμ σονχαρήτημα». Ήταν από την έφημερίδα μου. Είχε βγάλει έκτακτο παράρτημα. Και κυκλοφορούσε την άλλη μέρα με μία δολόκληρη σελίδα, γεμάτη με λεπτομέρειες γιά τη «σσιακή έπανάσταση». Το περιστατικό αυτό έφραζε σε πλοπία στο βάλλο της έλληνικής πολιτικής. Καμιά άλλη έφημερίδα δέν είχε πάρει χαμπάρι. Αλλά σή-ω-σε άμέσως την «Πατρίδα».

Ο Σίμος μου χροστούσε το πρώτο «Αναστροφή» της έφημερίδας του. Τούτα πληρώσει τώρα το άρθρο πούχε γραφεί για μένα με τόσο και έπιτόκιο. Ή δημοσιογραφική αυτή έπιτυχία με γνώρισε στο συναδέλφικό κόσμο και στο κοινό, ό,τι πενι πόν ένα θεατρικό συγγραφέα και χρονογράφο, μά σάδημοσιογράφο που έξερε να κάνει καλά τη δουλειά του.

Την ίδια στιγμή ή έπιτυχία μου χαντάκωνε ένα παλινό διοικητικό

ύπλληλο: Το νομάρχη Λουριωτή. Γιατί δέν ήτανε μονάχα ή έφημερίδα που δέν πήγανε αιματί ή σσιακή έπανάσταση. Δέν την είχε μυριασθή ούτε ή κυβέρνησι. Ο μακαρίτης Θεοτόκης ένινε εξω φρενών, όταν υποχρεώθηκε να πληροφρηθή από το δικό μου τηλεγράφημα τι είχε γίνει στη Σάμο. Τί έκανε λοιπόν, ο

νομάρχης της Σάμου; Πώς δέν πήγε μυροστιά όλη αυτή την κίνησι; Τόν έκάλεσε σ' ή τολογία.

— Με καταιστροφέμα, μου είπε, κάποια στιγμή που άπαντηθήκαμε στην πλατεία.

— Χωρίς ν' ή το θέλω, τόν βεβαίωσα.

Ο Θεοτόκης μίλησε στη Βουλή κατά το Σοφοκλή.

— Δέν εινε έπιτετραμμένο, είχε πη, ό κάθε Σοφοκλής να δημιουργή ζητήματα και να βάξη τη χώρα σε άσοςολη θέσι.

Έκρόφθασα να μπω στην «Έλένη» της Παναγιώτης, την άλλη μέρα, γιά τη Σάμο. Πού πήγαινα έτσι χωρίς διαβατήριο, χωρίς το έλάχιστο φυλλάριό ταυτότητας έτάνα μου και με λίγες δυοσμές στη τσέπη; Αθάνατο κουράγιο και ξεγινισαί της νεότης. Είπες θάβγαινα στο τουρκοκρατούμενο και στρατοκρατούμενο νησι; Δύσκολη κατενά-νιος στην «Έλένη» ήταν ένας λαμκάος νέος. Γεώργιο Χίο, τόν έλεγαν. Τού μίλησα. Τού παρίστηνα πως δέ θα ύπηρετούσε μονάχα έμένα μά και τόν τόπο σ' ή εύκόλυε να βγώ από νησι και να κλω μία δημοσιογραφική άνακρίσι. Άλλά πώς; Τού είπα: Θα μου δώσεις τη σολή σου και τα χαρτιά σου. Θα βγώ σάν πλοίαρχος της «Έλένης». Αυτό κι' έινε. Προάσσε ανάμεσα από τα χαρτιά του Τουρκικού στόλου, που ήταν άγκυροβολημένα στο λιμάνι: Αποβιβάστηκα κάτω από τη μύτη των πασάδων και των στρατιωτικών διοικήτων. Και πήγα στο σπίτι της δεσποινίδος Σβορώνου, μιάς λογίας Σαμιάτισσας, που μούγχαρε κάπου-κάπου γιά να μου ζητάη συνηγορία στο έτήσιο φιλολογικό ήμερολόγιο πούβ'αζε.

Είχε έναν άδερωτό δικητόρο, που άνακατεύονε στην πολιτική του νησιού. Έπληρα όδες πληροφορίες μου χρειάστανε. Γύρισα και τη μικρή πολιτεία, γενάτη τουρκου: στρατιώτες, το μέρος πούχε γίνει ή άβόρσις του στρατού και ό ποταρασκειαστικός μοτοπαρδιμάς του στόλου. Είδα με μία λέξι ό,τι έτρεπε να ιδώ, πέρα τις σημειώσεις μου και ξαναπτήκα στην «Έλένη», που τριβούσε γιά Σμύρνη—Πειραιά. Στο βατόρι είχα τώρα κι' άλλους δυό συναδέλφους: Και πρώτο και καλύτερο το Σαμιάτη Σαμιάτιου, σταλμένο από την «Ακρόπολι». Μ' είχε προφθάσει στη Σάμο. Άμα φθάσαμε στη Σμύρνη, έγω βρήκα σάν πλοίαρχος. Πέρασα το καμακόλι πούζοντες σά δόχτυλά μου με πολύ άέρα: τη ναυτική ασφαιζήτρα μου.

Ο Σταματίου θέλησε να μ' άκολουθήσει, χωρίς διαβατήριο κι' αυτός. Σε μία στιγμή κάνω έτσι και τόν βλέπω: Τόν είχαμε στη μέση χοροφύλακες. Τόν ψάξαμε. Βοή! κανε τις σημειώσεις του. Είχαν έναν «Έλληνα διεραμμένα. Τόν βάλανε και τις διάβαζε. Είχε κομπιάσει σε μία φράσι πούλεγε: «Τη νύχτα οι Τουρκοί έλεηλάτησαν τα στίτια των Σαμίων».

— Τι θα πη, τέλανε μ' έλληλάτησαν; Ρώτησε ο διεραμμένος.

— Νά... δηλαδή... τους έδωσαν κουράγιο, γιατί ήτανε κομμάτι φοβισμένοι.

Ή έξηγησι του Σταματίου δέν τους άρεσε. Τόν κράτησαν, να τόν πάνε στην άστυνομία. Έγρεξα στη στιγμή στο γενικό πρόξενο, να φροντίσω να τόν άφήσουν. Αλλά όμως στο μεταξύ τα κατάφερε χάρι σά μετζίτια του... Τόσκανε. Κι' έτσι πορεύεμα να γυρίσουμε τη Σμύρνη—τη Σμύρνη έπ' Αβδούλ Χαμίτ, τη φτωχομάνα, τη γή της έπαγγελίας.

Τά μάτια μου δέ χορταίναν το άνατολίτικο χρώμα, τις τουρκάλες με τα γιασμάκια, τα μεγάλα μάτια τα λαγγινά, το περπάτημα το τεμπελικό, το μυστήριο που τις παρακολούθοσε... τα καρφία, τα χαμά, μια, τα βαποράκια του Κορδελιού, τα καρβάνια με τις γαμήλες που φεύγανε φορτωμένα γιά το έσωτερικό, την προσοχή του μουζέινι στον μιναρέ. Το βράδυ γλέντι τεκιοβερτο. Ή άστυνομία μά παρακολούθοσε. Και σέ μία στιγμή μία περπολία ήθελε να μάς πιάσει. Τη γλυτώσαμε από έναν Άγγλο ύπληκο πούχαμε στη παρέα μας.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ή συνέχισα.